

Kitap Tanıtım Ve Eleştiri Yazısı Yazma Plânı

1. DIŞ İNCELEME

KİTABIN KİMLİĞİ

Tanıtımı, eleştirisi ve değerlendirmesi yapılacak kitap ile ilgili olarak önce kimlik bilgileri paragraf düzeyinde verilmelidir. Bu amaçla, yapılacak tanıtımda şunlar yer almalıdır:

- Kitap adı (temel başlık ve alt başlıklar)
- Yazarının/ editörünün/çevirenin adı ve soyadı
- Yayımlanma yeri ve yayıncı adı
- Yayımlanma tarihi
- Varsa kaçınıcı baskı olduğu
- Sayfa sayısı (giriş, esas metin, indeks ve kaynakları)
- Varsa fiyatı
- Varsa ISBN
- Kitabın boyutları.
- Kitabın yazarı hakkında bilgi.

2. İÇ İNCELEME (KİTAP TANITIM VEYA ELEŞTİRİSİNİN KAPSAMI)

Tanıtımı ve eleştirisi yapılacak kitap, önceden dikkatli ve eleştirel bir biçimde okunmalı, önemli kısımlar not edilmelidir. İnceleyen kişi, okunanlar hakkındaki kendi algı ve yorumlarını da not etmelidir. İçerik, tam olarak özümsemelidir. Bu okumada üzerinde durulabilecek temel noktalar aşağıda verilmiştir. Eleştirmen, kendisini kitap ile ilgili aşağıdaki soruların hepsine cevap bulmak zorunluluğunda hissetmemelidir. Kitap eleştirisinin değişmez bir yolu yoktur. Yazılacak eleştirinin, kitap hakkında yazılmış bir rapor ve özet olmayıp eleştirenin bireysel algı, görüş ve tercihlerini de yansıtan bir girişim olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Amaç: Kitabın amacı, genelde önsözde/giriş kısmında yer alır. Amaç, sorulacak bazı sorularla ortaya çıkarılabilir:

- Yazar bu kitabı niçin yazmıştır?
- Kitabın hedef okuyucu kitlesi kimdir?
- Yazar amacına ne ölçüde ulaşmıştır?

İçerik: İçerik sunumu, kitabın özeti değil, içeriğin tanıtımıdır. Bu kısımda üzerinde durulması gereken bazı sorular şunlar olabilir:

- Kitap hangi alana aittir ve bu alan içindeki yeri nedir?
- Kitap hangi bakış açısından yazılmıştır?
- Yazarın etkilendiği sosyal, politik, ekonomik vb. değişkenler nelerdir?
- Kitabın içeriği, pratiğe mi yoksa teoriye mi dönüktür?
- Yazarın konuya yaklaşımı, açıklama veya tahlil etmeye mi dönüktür?
- Kitabın bölümleri nelerdir?
- Yazarın savunduğu temel fikir ya da fikirler nedir?

- Yazar, görüşlerini ne ölçüde birbiriyle uyumlu olarak ortaya koymuştur?
- Kitabın güçlü ve zayıf yanları ve sınırlılıkları nelerdir?
- Yazarın yaklaşımı, hedef kitlenin (popüler, akademik, uygulamacı vb.) beklentilerini karşılayacak nitelikte midir?
- Yazarın kullandığı kaynakların niteliği ve içerikle ilişkisi nedir?

Dil ve Üslup: Kitabın dil yapısı ve anlatım yönünden değerlendirilmesinde şu sorular üzerinde durulmalıdır:

- Kitabın dili (akademik, popüler) nasıldır?
- Yazar, anahtar sözcükleri, temel kavramları ve terimleri ne ölçüde açıklamıştır?
- Yazarın üslubu, hedef kitleye uygun mudur?
- Yazar, metin içinde bazı tablo, çizelge, grafik vb. kullanmış mıdır?
- Bunlar ne ölçüde anlaşılabilir?
- Yazar, dili ne ölçüde etkili kullanmıştır?

Değerlendirme: Burada kitabı inceleyen kişi, kitap hakkındaki izlenimlerini ve yargılarını ortaya koymalıdır. Mümkünse yazarın biyografisi, diğer çalışmaları incelenmeli, konuyla ilgili yazdığı diğer kitaplara bakılmalıdır. Bu amaçla şu sorular üzerinde durulabilir:

- Kitabın ilgili alana en önemli katkısı nedir?
- Kitabın, yazarın diğer yazdıkları arasındaki yeri nedir?
- Kitabın, yazarının ya da başka yazarların aynı konudaki kitapları/makaleleri arasındaki yeri nedir?
- Geleceğe dönük olarak bu konuda ne tür çalışmalar yapılabilir?

Kısaca belirtmek gerekirse, amaç, söylenmek isteneni; içerik, kitapta söyleneni; dil ve üslup, nasıl söylendiğini; değerlendirme de söylenenler üzerinde eleştirmenin görüşlerini ifade etmektedir.

3. YAZININ OLUŞTURULMASI

Kitap eleştirisi yazısında, kitap ile ilgili kimlik bilgilerinden sonra esas metinde üç bölüm yer almalıdır. Bunlar, giriş, analiz ve değerlendirme; tartışma ve sonuç bölümleridir.

Giriş: Bu bölümde kitabın ana fikri, tezi ve yazarın amacı açıklanmalıdır. Burada okuyucunun dikkatini çekecek bir giriş yapılmalıdır. Bununla ilgili olarak kitap ve yazarıyla ilgili ilgi çekecek kısa ve ilginç bir bilgiyle giriş yapılabilir. Kitabın ilgili alana katkısı ve önemi belirtilebilir, ya da ilgi çekici bir kaç soru yöneltilerek giriş yapılabilir.

Analiz ve Değerlendirme: Bu bölümde eleştirmen, yazar ve çalışmaları hakkında tanıtıcı, kısa bilgiler verdikten sonra yukarıdaki tanıtımın kapsamında belirtilen noktaları göz önüne almak suretiyle yazarın amacını, içeriğinin kısa özetini, önemini, alanındaki yerini belirterek kendi tezini ortaya koymalıdır.

Tartışma ve Sonuç: Bu bölümde, yukarıda belirtilen hususların ve tanıtıcının tezinin özetlenmesi gerekir.

Yazılacak Yazıyla İlgili Bazı Öneriler:

- Eleştiri yazısını yazmaya başlamadan önce taslak bir plan oluşturunuz.

- Okumalarınız sırasında kısa notlar alınız.
- Mmknse yazarın diğer çalışmaları ve ozgemişi hakkında bilgi veriniz.
- Kitabın önemine ilişkin yargılar oluşturunuz.
- İlk taslak yazıyı iki satır aralığında yazınız.
- Belirli bir zaman sonra yazıyı gözden geçiriniz.
- Gerekirse mantıksal planı yeniden düzenleyiniz.
- Yazım ve noktalama hatalarını düzeltiniz.
- Yazıya son řeklini veriniz.
- Yazı uzunluğu 4-5 sayfayı geçmemelidir.
- Burada belirtilmeyen imla kuralları ile ilgili olarak bilimsel raporlar yazma konusundaki kitap ve hazırlanmış yönergelerden yararlanınız.